

LIETUVOS RADIOJO IR TELEVIZIJOS KOMISIJA

SPRENDIMAS DĖL TELEVIZIJOS PROGRAMOS „TVCI“ LAISVO PRIĖMIMO LAIKINO SUSTABDYMO

2017 m. balandžio 5 d. Nr. KS-41
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 2 dalimi, 34¹ straipsnio 11 ir 12 dalimis ir 48 straipsnio 1 dalies 11 ir 17 punktais, atsižvelgdama į Lietuvos radijo ir televizijos komisijos (toliau – Komisija) 2017 m. vasario 14 d. televizijos programos patikrinimo aktą Nr. ST-22, įvertinusi Lietuvos kariuomenės kanceliarijos Lietuvos kariuomenės Strateginės komunikacijos departamento 2017 m. vasario 21 d. raštu Nr. VRS-6 „Dėl paskelbtos informacijos įvertinimo“ pateiktą televizijos programoje „TVCI“ 2017 m. sausio 27 d. transliuotoje programoje „Įvykių centre su Ana Prochorova“ paskelbtos viešosios informacijos analizę, Komisija nusprendžia:

1. Nustatyti, kad:

1.1. Lietuvos Respublikos teritorijoje rusų kalba yra retransliuojama televizijos programa „TVCI“. Europos Tarybos Europos audiovizualinės observatorijos administruojamoje Europoje transliuojamų televizijos programų transliuotojų ir užsakovų visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugų teikėjų duomenų bazėje MAVISE nurodoma, kad televizijos programos „TVCI“ pilnas pavadinimas yra TV Centre International, šios programos transliuotojas – Rusijos Federacijoje įsisteigusi įmonė TV TSENTR, transliavimo licenciją išdavusi institucija – Federalinė ryšių ir informacinių technologijų priežiūros tarnyba (angl./rus. *Federal Service for Supervision of Communications Information Technology and Communications/Roskomnadzor (RKN)*). Televizijos programa „TVCI“ yra retransliuojama iš ne Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės ar kitos Europos Tarybos konvenciją dėl televizijos be sienų ratifikavusios Europos valstybės, t. y. Rusijos Federacijos.

1.2. televizijos programoje „TVCI“ 2017 m. sausio 27 d. buvo transliuota programa „Įvykių centre su Ana Prochorova“. Komisija, įvertinusi 2017 m. sausio 27 d. televizijos programoje „TVCI“ transliuotoje programoje „Įvykių centre su Ana Prochorova“ paskleistą viešąją informaciją ir Lietuvos kariuomenės kanceliarijos Lietuvos kariuomenės Strateginės komunikacijos departamento 2017 m. vasario 21 d. raštu Nr. VRS-6 „Dėl paskelbtos informacijos įvertinimo“ pateiktą šioje programoje paskelbtos viešosios informacijos analizę, nustatė, kad buvo paskelbta informacija, atitinkanti Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje nustatytą visuomenės informavimo priemonėse draudžiamos skelbti informacijos kriterijų – programoje buvo skleidžiama dezinformacija ir Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytą visuomenės informavimo priemonėse draudžiamos skelbti informacijos kriterijų – programoje buvo kurstoma tautinė neapykanta.

1.2.1. Įvertinus nurodytoje programoje paskleistą viešąją informaciją, darytina išvada, kad skleidžiama vienpusiška ir neobjektyvi informacija – pasitelkus nuolat programoje kartojamus teiginius: „*Dar 90-aisiais Lietuva pirmoji paskelbė apie išstojimą iš Sovietų Sąjungos. Atsijungimas buvo neteisėtas, apie jį paskelbta, pažeidžiant Konstituciją ir tarptautines normas, bet separatistus, kuriuos sujungė judėjimas „Sąjūdis“, tai mažai jaudino“*; „*Vakar priėjo moteris nuo Aukščiausios Tarybos ir verkia, ten sako, pareiškė, kad mes rusus pjausim, visus rusakalbius gyventojus. Štai tokie „Sąjūdžio“ lyderių pareiškimai. Ir pats prezidentas, arba Aukščiausios Tarybos pirmininkas būtent kviečia ginkluotai kovai“*; „*Televizijoje buvo transliuojamas visiškas valdžios melas, melas, kuris neatitiko tikrovės. Nes kodėl buvo imamas televizijos bokštas, televizija Lietuvoje? Tik dėl to,*

kad nutraukti šitą melą“; „Einant metams, realūs tų įvykių liudininkai pasakoja daugybę įdomių faktų, pavyzdžiui, tai, kad kareiviai šaudė tuščiais šoviniais į orą“; „Šiandienis teismas rašo ne nuosprendį, jis perrašo istoriją <...>“; „Visa tai vyksta, kaip sakoma, iš neapykantos, saugojantis tam tikrą savo istorijos pusį, nekenčiant kažko savo istorijoje, bijant ir nekenčiant Rusijos, šiuolaikinės, štai iš šių ingredientų buvo pramanytas minėtas nuosprendis“; „Visas šiuolaikinis Lietuvos valstybingumo fundamentas sukurtas, remiantis melu apie tas dienas, istorija tiek ideologizuota, kad į Lietuvos baudžiamąjį kodeksą specialiai įtrauktas straipsnis apie bausmę už sovietinės agresijos neigimą, t. y. abejoti tuo negalima, kitaip atsidursi už grotų“; „<...> o ar buvo iš tiesų okupacija?“; „Šiandieną sausio 13-osios įvykius jau atvirai vadina Rusijos agresijos aktu, isterika ne tik tęsiama, valstybė tai skatina ir remia“, Rusijai (šalies valdžiai) nepalankūs įvykiai (Lietuvos išstojimas iš Sovietų Sąjungos, 1991 m. Sausio 13 d. įvykiai Lietuvoje) pateikiami negatyviai, menkinančiai arba pašėpiančiai, jai palankūs – teigiamai, be kritikos. Tokiu būdu Rusijos (valdžios) draugų ir priešų fone, aptariamoje programoje skleidžiant viešąją informaciją, yra sąmoningai sukuriamas informacinis šališkumas. Tyčią suponuoja tai, kad programoje informacija buvo paskleista profesionalios žurnalistės, kuri rengdama programą privalo įvertinti rengiamą informaciją ir ją patikrinti.

1.2.2. Programoje nuolat naudojami naratyvai: „savi šaudė į savus“, „Lietuvos valdžia 1991 metais buvo nacionalistai, separatistai“, „1991 metais Lietuvos valdžia liepė žudyti rusakalbius piliečius“, „Ukrainos Maidano įvykiai yra sugretinami su Lietuvos 1991 metų įvykiais“ laikytini tautinės neapykantos kurstymu, nes panaudojant „Etikečių klijavimo“, „Melo ir apgavystės“ propagandos technikas, buvo siekiama kryptingai paveikti ir įtikinti žiūrovus, kad Lietuvos išėjimas iš Sovietų Sąjungos buvo neteisėtas bei Sovietų Sąjungos kariai tuo metu siekė tik gero.

1.2.3. Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 25 straipsnyje įtvirtinta asmens teisė laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, tačiau ši teisė nėra absoliuti. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai (Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalis), t. y. asmuo, kuris naudojasi teise skleisti informaciją, privalo laikytis įstatymų nustatytų apribojimų, nepiktnaudžiauti informacijos laisve, įgyvendindamas šią teisę, neturi varžyti kitų asmenų teisių. Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo įstatymais įtvirtinant informacijos laisvės įgyvendinimo garantijas būtų sudaromos prielaidos pažeisti kitas konstitucines vertybes, jų pusiausvyrą (Konstitucinio Teismo 1995 m. balandžio 20 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 2002 m. spalio 23 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai). Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies nuostata, kad laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės ar socialinės neapykantos, prievartos ir diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija, reiškia, jog draudimas skleisti minėto turinio informaciją yra absoliutus. Taigi konstitucinė informacijos laisvės samprata neapima konstitucines vertybes iš esmės paneigiančios tariamos laisvės atlikti Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalyje nurodytus nusikalstamus veiksmus – skleisti tokias mintis, pažiūras ir t. t., kuriomis yra kurstoma tautinė, rasinė, religinė ar socialinė neapykanta, prievarta bei diskriminacija, asmenys yra šmeižiami arba kitaip yra dezinformuojama visuomenė ar atskiri jos nariai (Konstitucinio Teismo 2005 m. liepos 8 d. nutarimas).

Europos Žmogaus Teisių Teismas, aiškindamas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnio, įtvirtinančio teisę į saviraiškos laisvę, apimančią tiek asmens teisę skleisti informaciją, tiek visuomenės teisę ją gauti, turinį, yra nurodęs, kad kaip ir dauguma konvencijose įtvirtintų garantijų, saviraiškos laisvė nėra absoliuti, ja besinaudojantys asmenys (tiek žurnalistai, tiek kiti asmenys) privalo elgtis sąžiningai „informacijos adresato“ atžvilgiu, siekti pateikti tikslią ir patikimą informaciją, laikytis etikos normų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-50/2013; Europos žmogaus teisių teismo sprendimai bylose *Hertel v. Switzerland*, Nr. 25181/94, 1998 m. rugpjūčio 25 d. sprendimas, 46 pastraipa, *Steel and Morris v. United Kingdom*, Nr. 68416/01, 2005 m. vasario 15 d. sprendimas, 87 pastraipa; *Flux v. Moldova (No. 6)*, Nr. 22824/04, 2008 m. liepos 29 d. sprendimas, 26 pastraipa ir kt.).

Pagal Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir 2 dalį draudžiama platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą, ir informaciją, kurstančią tautinę neapykantą. Taigi šioje įstatymo normoje nustatytas Konstitucijos 25 straipsnyje ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnyje įtvirtintos saviraiškos laisvės, kuri yra saugotina demokratinės visuomenės teisinė vertybė, ribojimas.

1.3. Televizijos programos „TVCI“ transliuotojas TV TSENTR, baigus tyrimą dėl Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punkto ir 2 dalies pažeidimo programoje „Įvykių centre su Ana Prochorova“, transliuotoje 2017 m. sausio 27 d. televizijos programoje „TVCI“, 2017 m. vasario 27 d. Komisijos raštu Nr. S-194 buvo supažindintas su visa tyrimo medžiaga. Transliuotojui TV TSENTR buvo tinkamai pranešta apie Komisijos posėdžio vietą ir laiką ir suteikta galimybė pateikti paaiškinimus. Transliuotojas TV TSENTR 2017 m. kovo 22 d. raštu Nr. 17105010543 pateikė savo rašytinius paaiškinimus Komisijai, 2017 m. kovo 29 d. Komisijos pasitarime transliuotojo TV TSENTR atstovai pateikė žodinius paaiškinimus ir buvo Komisijos išklaudyti. Šių aplinkybių visuma suponuoja, kad prieš Komisijai priimant šį sprendimą, pažeidimu įtariamasis asmenys ir kiti suinteresuoti asmenys buvo išklaudyti, kad jiems buvo tinkamai pranešta apie Komisijos posėdžio vietą ir laiką, jiems buvo suteikta galimybė duoti paaiškinimus, susipažinti su tyrimo išvadomis.

2. Konstatuoti, kad:

2.1. šiame sprendime nustatytų faktinių ir teisinių aplinkybių visuma suponuoja, kad televizijos programoje „TVCI“ 2017 m. sausio 27 d. transliuotoje programoje „Įvykių centre su Ana Prochorova“ buvo platinama dezinformacija ir informacija, kurstanti tautinę nesantaiką. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 34¹ straipsnio 11 dalis ir 48 straipsnio 1 dalies 11 ir 17 punktai įgalina Komisiją priimti sprendimą laikinai sustabdyti televizijos programos „TVCI“ laisvą priėmimą Lietuvos Respublikoje.

2.2. įvertinus šio sprendimo 1.2.1 punkte nustatyto Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pažeidimo pobūdį ir rimtumą, jo poveikį televizijos programoje „TVCI“ 2017 m. sausio 27 d. transliuotos programos „Įvykių centre su Ana Prochorova“ žiūrovams ir Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, yra pagrįsta ir proporcinga sustabdyti televizijos programos „TVCI“ laisvą priėmimą Lietuvos Respublikoje 1 mėnesiui nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos.

3. Įpareigoti:

3.1. Lietuvos Respublikos teritorijoje veiklą vykdančius retransliuotojus, taip pat kitus asmenis, teikiančius Lietuvos Respublikos vartotojams televizijos programų ir (ar) atskirų programų platinimo internete paslaugas, platinančius televizijos programą „TVCI“, - 1 mėnesiui nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos sustabdyti televizijos programos „TVCI“ retransliavimą (platinimą internete) Lietuvos Respublikos teritorijoje.

3.2. Komisijos administracija:

3.2.1. šį sprendimą pateikti sankcionuoti Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

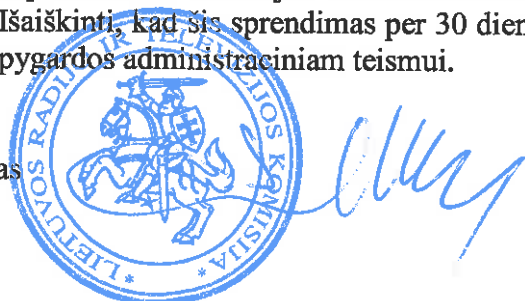
3.2.2. ne vėliau kaip per 3 darbo dienas po Vilniaus apygardos administracinio teismo sankcijos gavimo paskelbti šį sprendimą Komisijos interneto svetainėje ir išsiųsti jį Lietuvos Respublikos teritorijoje veiklą vykdančioms retransliuotojoms ir kitiems asmenims, teikiančioms Lietuvos Respublikos vartotojams televizijos programų ir (ar) atskirų programų platinimo internete paslaugas.

3.2.3. išsiųsti šį sprendimą televizijos programos „TVCI“ transliuotojui TV TSENTR.

4. Nustatyti, kad šis sprendimas, gavus Vilniaus apygardos administracinio teismo sankciją, įsigalioja jo paskelbimo Komisijos interneto svetainėje dieną.

5. Išaiškinti, kad šis sprendimas per 30 dienų nuo įsigaliojimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Edmundas Vaitekūnas